

RECENZJA

Rozprawy doktorskiej Pani mgr Zuzanny Szpakowskiej nt.:
**„GRUPY DYSPOZYCYJNE W ZAPEWNIANIU BEZPIECZEŃSTWA
SPOŁECZNEGO”**

UWAGI OGÓLNE

Żyjemy w czasach, w których środowisko bezpieczeństwa dynamicznie się zmienia. Jeszcze dwa lata temu wydawało się, że pandemia Covid-19 jest najpoważniejszym jego zagrożeniem w XXI wieku. Wydawało się, że wojna na kontynencie europejskim jest czymś, co nie może mieć współcześnie miejsca. Poglądy te zostały brutalnie zweryfikowana przez agresję Rosji na Ukrainę 24 lutego 2022 r.

Powyższe wydarzenia jednoznacznie determinują potrzebę właściwego zorganizowania i przygotowania sił układu militarnego i pozamilitarnego na wypadek zagrożeń, które mogą mieć miejsce. Fakt ten trafnie zauważa Doktorantka we „Wstępie”: *Zapewnianie bezpieczeństwa społecznego to szereg działań podejmowanych przez grupy dyspozycyjne w różnych obszarach, zarówno wewnątrz państwa, jak i na zewnątrz. Są to podmioty, które są w literaturze przedmiotu dzielone na militarne, paramilitarne, cywilne i ochotnicze.*

Podjęcie wysiłku przeprowadzenia badań naukowych i opracowania ich w formie rozprawy doktorskiej, w obszarze zapewnienia bezpieczeństwa społecznego w obliczu pandemii Covid-19, należy uznać za wartościowe. Zwłaszcza w kontekście aktualności tej problematyki. Zagrożenie pandemiczne towarzyszyło nam przez ponad dwa lata, dopiero od 1 lipca 2023 roku został zniesiony w Polsce stan zagrożenia epidemicznego.

Lektura rozprawy nasuwa jednak pytanie: dlaczego jej tytuł nie zawiera odwołania do pandemii Covid-19? Zwłaszcza, że Doktorantka wyraźnie wskazuje na

ten rodzaj zagrożenia w sytuacji problemowej: *Przedmiotem badań jest zapewnianie bezpieczeństwa społecznego przez grupy dyspozycyjne, w tym podstawy prawne regulujące ich funkcjonowanie, uwarunkowania społeczne, a także realizowanie działań przez grupy dyspozycyjne w stanie zwykłego funkcjonowania państwa oraz w czasie pandemii Covid-19.* Tak więc pandemia Covid-19 stanowi podstawę do przeprowadzenia badań nad zapewnieniem bezpieczeństwa społecznego przez grupy dyspozycyjne w sytuacji kryzysowej wywołanej konkretnym zjawiskiem.

OCENA METODYCZNA ROZPRAWY

Założenia badawcze Doktorantka zawarła w rozdziale pierwszym rozprawy zatytułowanym „Metodologia”. Po pierwsze uważam za niewłaściwe jednowyrazowe zatytułowanie rozdziału, po drugie użyte w ten sposób słowo sugeruje, że treścią rozdziału są zagadnienia, które dotyczą nauki o metodach badań naukowych. Tak przecież nie jest. Treść rozdziału odnosi się bowiem metodyki przeprowadzonych badań, których efekty stanowi recenzowana rozprawa, będąca pisemnym sprawozdaniem z uzyskanych w ich wyniku rezultatów.

Rozdział „Metodologia” liczy 22. strony, z czego podrozdział dotyczący sytuacji problemowej 15. Uważam, że została ta część rozdziału nadmiernie rozbudowana. W treści opisującej sytuację problemową Doktorantka wskazała: (...) *została przedstawiona rekapitulacja badań dotyczących grup dyspozycyjnych, w ramach których wyodrębniono z każdej z czterech grup (militarna, paramilitarna, cywilna, ochotnicza) takie, które w trakcie badań wstępnych zidentyfikowano jako te, które w szczególnie istotny sposób zapewniają bezpieczeństwo społeczne w stanie zwykłego funkcjonowania państwa oraz w czasie pandemii Covid- 19:*

1. *Militarne – Wojsko Polskie, Straż Graniczna.*
2. *Paramilitarne – Policja, Państwowa Straż Pożarna.*
3. *Cywilna – Ratownictwo medyczne.*
4. *Ochotnicza – Ochotnicza Straż Pożarna.*

Trudno mi znaleźć uzasadnienie, dlaczego Straż Graniczna znalazła się jako podmiot militarny – konsekwentnie tak definiowany w innych częściach rozprawy. Jest to wszak formacja podległa Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji. Nie zgadzam się ze stanowiskiem Doktorantki zawartym w rozdziale trzecim: (...) *Straż*

Graniczna „została zorganizowana na wzór wojskowy i genetycznie wywodzi się z Sił Zbrojnych”, to jest potwierdzeniem przynależności i identyfikacji jej jako militarnej grupy dyspozycyjnej kwalifikacji jej do militarnych grup dyspozycyjnych. Do mnie ta argumentacja nie trafia. Badania nie dotyczyły „zaszłości historycznych” a stanu obecnego.

Przedmiot badań, do którego odwołałem się we wcześniejszej części recenzji, został zdefiniowany jako: *Przedmiotem badań jest zapewnianie bezpieczeństwa społecznego przez grupy dyspozycyjne, w tym podstawy prawne regulujące ich funkcjonowanie, uwarunkowania społeczne, a także realizowanie działań przez grupy dyspozycyjne w stanie zwykłego funkcjonowania państwa oraz w czasie pandemii Covid-19.* Niewłaściwym jest użycie czasu teraźniejszego – „jest” (przecież rozprawa już powstała, jest sprawozdaniem z badań, a więc powinien być czas przeszły – „było”).

Pani mgr Zuzanna Szpakowska określiła cel badań jako: *Celem badań jest pogłębienie wiedzy na temat zapewniania bezpieczeństwa społecznego przez grupy dyspozycyjne w stanie zwykłego funkcjonowania państwa oraz porównanie ze sposobem zapewniania bezpieczeństwa społecznego przez grupy dyspozycyjne w trakcie pandemii Covid-19.* Analogicznie jak w przypadku przedmiotu badań: niewłaściwym jest użycie czasu teraźniejszego – „jest” (przecież rozprawa już powstała, jest sprawozdaniem z badań, a więc powinien być czas przeszły – „było”).

Nie potrafię określić na czym ma polegać w badaniach naukowych „pogłębienie wiedzy”? co to znaczy?, czyjej wiedzy?, w jakim zakresie? (jest to niedookreślenie merytoryczne). Po drugie nie mogę się zgodzić, że celem badań naukowych jest „porównanie”, słowo użyte przez Doktorantkę przy zdefiniowaniu celu badań. W nauce „porównanie” oznacza metodę badawczą i tylko w takim znaczeniu powinno się go używać w pracy naukowej. Jako metoda badań naukowych, służy osiągnięciu celu badań. Trafniejsze byłoby np. sformułowanie: (...) oraz ocena sposobu zapewniania bezpieczeństwa społecznego przez grupy dyspozycyjne w trakcie pandemii Covid-19.

Główny problem badawczy Doktorantka sformułowała w formie pytania: *W jaki sposób grupy dyspozycyjne zapewniają bezpieczeństwo społeczne w czasie zwykłego funkcjonowania państwa oraz w czasie pandemii Covid-19?* Szczegółowe problemy badawcze zostały określone jako pytania:

1. *W jaki sposób zapewniane jest bezpieczeństwo społeczne i jakie są jego determinanty?*
2. *Jakie są podstawy prawne i społeczne uwarunkowania funkcjonowania grup dyspozycyjnych?*
3. *W jaki sposób grupy dyspozycyjne zapewniają bezpieczeństwo społeczne w stanie zwykłego funkcjonowania państwa?*
4. *W jaki sposób grupy dyspozycyjne zapewniają bezpieczeństwo społeczne w trakcie pandemii Covid-19?*

Czwarty problem szczegółowy, po przez użycie czasu terażniejszego sugeruje, że pandemia Covid-19 jest stanem permanentnym w naszym kraju. Użycie słowa „zapewniały” diametralnie zmieniłyby ten stan rzeczy.

Główna hipoteza badawcza została sformułowana w postaci przepuszczenia: (...) założono, że dla zapewniania bezpieczeństwa społecznego przez grupy dyspozycyjne istotne znaczenie mają podstawy prawne regulujące ich działania oraz uwarunkowania społeczne. Przypuszcza się, że elementy te umożliwiają zapewnianie bezpieczeństwa społecznego w stanie zwykłego funkcjonowania państwa. Ponadto zakłada się, że zapewnienie bezpieczeństwa społecznego przez grupy dyspozycyjne w czasie pandemii Covid-19 jest utrudnione poprzez akty prawne, które w niestarczający sposób regulują działania grup dyspozycyjnych, dynamicznie zmieniającą się sytuację pandemiczną co między innymi utrudnia komunikację oraz niesubordynację obywateli.

W wykazie metod badawczych wykorzystanych przez Doktorantkę podczas badań, oprócz wskazanych w rozprawie:

- metoda analizy systemowej,
- metoda analizy porównawczej (porównanie grup),
- wywiad ekspercki (wywiad jakościowy),
- analiza środowiska bezpieczeństwa,
- metoda ilościowa (statystyczna),

w mojej ocenie w powyższym wykazie jeszcze brakuje: krytycznej analizy literatury przedmiotu, analizy i syntezy. Metody te zostały przecież wykorzystane w trakcie prowadzonych badań.

OCENA MERYTORYCZNA ROZPRAWY

Rozprawa stanowi monograficzne sprawozdanie z przeprowadzonych badań. Układ rozprawy jest przejrzysty i poprawny, zakres poruszanych zagadnień w poszczególnych rozdziałach stanowi logiczną i spójną całość. Poziom pisarskiego ujęcia wyników badań, umiejętność zaprezentowania ich w sposób czytelny i zrozumiały (napisana jest językiem komunikatywnym dla każdego odbiorcy), jest poprawny.

Dysertacja liczy łącznie 241 stron. Składa się ze:

- wstępu;
- pięciu rozdziałów, każdy z rozdziałów zakończony jest podsumowaniem;
- zakończenia;
- wykazu bibliografii,
- załączników;
- wykazu tabel;
- wykazu wykresów.

„Wstęp” stanowi wprowadzenie do tematyki badań. Doktorantka odniosła się do problematyki bezpieczeństwa społecznego: *Bezpieczeństwo jest wieloaspektowym pojęciem, w ramach którego można wyróżnić kategorię bezpieczeństwa społecznego, które jest związane w szerszym ujęciu z bezpieczeństwem państwa¹. Odniosła się również do roli grup dyspozycyjnych w zapewnieniu bezpieczeństwa: Zapewnianie bezpieczeństwa społecznego to szereg działań podejmowanych przez grupy dyspozycyjne w różnych obszarach, zarówno wewnątrz państwa, jak i na zewnątrz. Są to podmioty, które są w literaturze przedmiotu dzielone na militarne, paramilitarne, cywilne i ochotnicze. W trakcie wystąpienia pandemii Covid-19 na przełomie 2019 i 2020 roku, jak i w jej dalszym przebiegu istotną determinantą sprawnego działania państwa była aktywność grup dyspozycyjnych. Identyfikując zagrożenie pandemiczne dla zagrożenia w funkcjonowaniu państwa i podmiotów odpowiedzialnych za jego bezpieczeństwo: Pandemia to istotne zagrożenie dla bezpieczeństwa, które w znacznym stopniu utrudniło realizację ustawowych zadań jak i funkcjonowanie podmiotów*

---

¹ Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej z 2020 roku, Rozwój społeczny i gospodarczy. Ochrona Środowiska, Filar IV, s. 30.

odpowiedzialnych za zapewnianie bezpieczeństwa w tym bezpieczeństwa społecznego. Jak również do grup dyspozycyjnych: Wartościowe poznawczo jest zbadanie sposobu zapewniania bezpieczeństwa społecznego przez grupy dyspozycyjne w okresie pandemicznym, jak wypełniają swoje funkcje w czasie istotnego zagrożenia dla bezpieczeństwa. W trakcie badań wyodrębniono formacje szczególnie istotne w kontekście tego zagadnienia: Siły Zbrojne RP i Straż Graniczną (grupy militarne), Policję i Państwową Straż Pożarną (grupy paramilitarne), Państwowe Ratownictwo Medyczne (grupa cywilna) i Ochotniczą Straż Pożarną (grupa ochotnicza).

Zawartość merytoryczna poszczególnych rozdziałów jest zgodna z ich opisem, zawartym we wstępie:

— Do treści rozdziału pierwszego – „Metodologia”, odniosłem się we wcześniejszej części niniejszej recenzji.

— W rozdziale 2 przedmiotem zainteresowania były determinanty i sposoby zapewniania bezpieczeństwa społecznego czyli wieloaspektowa analiza zagadnienia jakim jest bezpieczeństwo społeczne, jego istota oraz atrybuty. W drugiej części rozdziału 2 przedstawione zostały zagrożenia i metody ograniczania ryzyka utraty bezpieczeństwa społecznego. Przedmiotem refleksji były również sytuacje, w których możliwy jest uszczerbek lub utrata życia i zdrowia, tożsamości narodowej i etnicznej określonych społeczności oraz bezpieczeństwa socjalnego i publicznego. (...) Przedstawiono różne percepcje organizacji bezpieczeństwa społecznego oraz je sklasyfikowano. W dalszej części tego podrozdziału przedstawiono model bezpieczeństwa społecznego i opisano główne metody ograniczania ryzyka w procesie jego zapewniania. Założono, że główną ideą bezpieczeństwa społecznego opartą na ograniczeniu ryzyka wystąpienia współczesnych zagrożeń, jest utrzymywanie wyspecjalizowanych instytucji wykonawczych jakimi są grupy dyspozycyjne. Ostatni podrozdział dotyczył szans w procesie zapewniania bezpieczeństwa społecznego. Przyjęto, że są one przede wszystkim efektem postępu cywilizacyjnego, który oznacza nowe możliwości w zakresie rozwoju, jak i poprawy już istniejących rozwiązań. (...)

• Zgadzam się ze stwierdzeniem Doktorantki, zawartym w podsumowaniu rozdziału 2: Na państwie spoczywa największa odpowiedzialność za właściwe

działanie państwowych instytucji i ich hierarchizację. Bezpieczeństwo społeczne jest zbiorem zróżnicowanych działań oraz środków, które powinny zapewniać przetrwanie, dobrobyt oraz zrównoważony rozwój społeczeństwa. Celem czynności zapobiegawczych ważnych dla bezpieczeństwa państwa jest stworzenie i podtrzymanie okoliczności, które pozwolą na utrzymanie ustalonego konstytucyjnego ładu, wewnętrznej równowagi oraz bezpieczeństwa i porządku publicznego. Największym ryzykiem dla bezpieczeństwa socjalnego jest niedostatek lub brak środków do życia. Od właściwego zorganizowania podmiotów definiowanych w obszarze grup dyspozycyjnych oraz właściwego ich przygotowania do współdziałania, zależy skuteczność podejmowanych przez nie działań wobec sytuacji kryzysowych.

— Rozdział 3 to badania dotyczące społecznych uwarunkowań oraz podstaw prawnych funkcjonowania grup dyspozycyjnych. Pierwszy obszar badań został podzielony na dwie części: wzory ról społecznych oraz uwarunkowania kulturowe i historyczne oddziałujące na funkcjonowanie grup dyspozycyjnych oraz wizerunek grup dyspozycyjnych. W pierwszej kolejności przedmiotem rozważań były role społeczne w wymiarze ogólnym, następnie podjęto próbę ich określenia w odniesieniu do grup dyspozycyjnych. Przyjęto, że mogą oddziaływać na sposób myślenia, samoocenę, sposób zachowania w sytuacjach kryzysowych. Grupy dyspozycyjne przez wypełnianie przez siebie zadania i role, podlegają nieustannej ocenie przez społeczeństwo, także moralnej, która może bezpośrednio na nie oddziaływać. Istotnym elementem funkcjonowania grup dyspozycyjnych są również uwarunkowania kulturowe. (...) Kolejna część tego podrozdziału skupiona była na badaniach dotyczących wizerunku grup dyspozycyjnych. Przyjęto percepcję tego zagadnienia jako istotnego elementu sprawnego funkcjonowania czy też dobrej współpracy ze społeczeństwem. Dobry wizerunek pomaga zdobyć społeczną akceptację dla działań wykonywanych przez przedstawicieli grup dyspozycyjnych i podejmowanych przez nich decyzji w zakresie zapewniania bezpieczeństwa. Stanowi podstawę budowania zaufania do grup dyspozycyjnych co ułatwia szybkie realizowanie działań w sytuacjach kryzysowych. Wymieniono podstawowe elementy ważne dla wizerunku badanych podmiotów. (...) Drugi podrozdział to badania dotyczące uwarunkowań prawnych funkcjonowania

wybranych grup dyspozycyjnych z zastosowanym podziałem na militarne (Siły Zbrojne RP, Straż Graniczna), paramilitarne (Policja, Państwowa Straż Pożarna), cywilne (Państwowe Ratownictwo Medyczne) i ochotnicze (Ochotnicza Straż Pożarna). Przedstawiono opis każdej z badanych grup dyspozycyjnych wraz z ich strukturą oraz analizą kluczowych aktów prawnych.

Jak zauważa Doktorantka: Grupy dyspozycyjne są zorganizowanymi podmiotami, jedną z ich podstaw funkcjonowania są wartości, które przekazują, normy spełniane i reprezentowane przez dane jednostki, które poprzez symbole z nimi związane nadają kulturze pewne znaczenie i jednocześnie przekładają się bezpośrednio na postrzeganie grup dyspozycyjnych. Kultura organizacyjna jest zbiorem wszystkich symboli, reguł, norm tych formalnych i nieformalnych, które określają funkcjonowanie i znaczenie danych jednostek reprezentujących grupy dyspozycyjne i przekładają się na postrzeganie ich przez społeczeństwo. Stanowi to o istocie ich funkcjonowania i niezmiernie ważnej roli, jaką spełniają w społeczeństwie.

— Rozdział 4 to rekapitulacja badań dotyczących zapewniania bezpieczeństwa społecznego przez grupy dyspozycyjne w stanie zwykłego funkcjonowania państwa. Podzielony został na trzy zasadnicze części, w których analizie poddane zostały grupy dyspozycyjne wobec zagrożeń i ryzyk dla bezpieczeństwa społecznego, szans w tym obszarze oraz relacji badanych grup ze społeczeństwem. Istotne znaczenie dla badań przedstawionych w tym rozdziale miały wywiady eksperckie, przeprowadzone z przedstawicielami wyodrębnionych grup dyspozycyjnych. W pierwszej części rozdziału 4 przedmiotem zainteresowania było przeciwdziałanie zagrożeniom i ograniczanie ryzyk w obszarze bezpieczeństwa społecznego przez grupy dyspozycyjne. Stany oraz procesy zagrożeń bezpieczeństwa, stanowią podstawy do tworzenia specjalistycznych podmiotów, które w pierwszej kolejności mogą przeciwdziałać ich negatywnym skutkom. Analizie poddano każdą z badanych przez autora grup dyspozycyjnych i ich ustawowo określone działania w zakresie przeciwdziałania różnorodnym zagrożeniom i ograniczania ryzyk. Kolejna część to analiza szans dla zapewniania

* bezpieczeństwa społecznego przez grupy dyspozycyjne ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień finansowych, dzięki którym możliwa jest

modernizacja, edukacja na temat zagrożeń współczesnego świata, dostosowywanie specjalistycznego sprzętu do potrzeb i wykonywanych czynności. (...) Ostatnią część rozdziału 4 poświęcono relacjom grup dyspozycyjnych ze społeczeństwem w stanie zwykłego funkcjonowania państwa. W tym podrozdziale dokonano analizy z podziałem na poszczególne rodzaje grup dyspozycyjnych. Na podstawie wywiadów eksperckich przeprowadzonych z przedstawicielami grup dyspozycyjnych przedstawiono, jak relacje ze społeczeństwem są postrzegane i rozwijane przez poszczególne podmioty.

W podsumowaniu Doktorantka stwierdza między innymi: Zapewnienie bezpieczeństwa społecznego wymaga posiadania wszystkim profesjonalnych kadr, odpowiedniej ilości sił i środków, wyspecjalizowanego sprzętu oraz pełnej dyspozycyjności funkcjonariuszy. Niezbędne są także normy prawne zgodne z aktualną sytuacją w kraju, muszą być jasne i dostosowane do potrzeb (ŻW, SG, Policja, PSP, PRM, OSP). Istotnym elementem przeciwdziałania zagrożeniom przez te grupy jest również edukacja społeczeństwa i promowanie odpowiedzialnego zachowania się podczas sytuacji kryzysowych (PRM, PSP, OSP). Ponadto ważną zmienną są uwarunkowania budżetowe, które w opinii przedstawicieli wybranych grup dyspozycyjnych (Policji, SG, PRM, OSP) determinują skuteczność działań. Wskazuje również, że wobec współczesnych zagrożeń bezpieczeństwa Siły Zbrojne i Straż Graniczna muszą być przygotowane na zagrożenia hybrydowe. Ja rozszerzyłbym ten zakres podmiotowy również o Policję, która jest obecnie zaangażowana do działań związanych z ochroną polsko-białoruskiej granicy.

— W rozdziale 5 przedmiotem zainteresowania było zapewnianie bezpieczeństwa społecznego przez grupy dyspozycyjne w trakcie pandemii Covid-19. Przyjęto podobną konstrukcję, jak w przypadku poprzedniego rozdziału, aby dzięki temu mieć możliwość porównania tego procesu w stanie zwykłego funkcjonowania państwa oraz w okresie pandemii Covid-19. Również i w tym rozdziale istotna część wiedzy pochodziła z przeprowadzonych wywiadów eksperckich. W pierwszej części rozdziału przedmiotem zainteresowania były elementy utrudniające grupom dyspozycyjnym zapewnianie bezpieczeństwa społecznego w trakcie pandemii Covid-19. Trudności analizowane w tym podrozdziale dotyczyły

funkcjonowania i podejmowania działań przez te podmioty. Ich sposób wykonywania zadań musiał ulec zmianie i podporządkować się do dynamicznie rozwijającego się sytuacji pandemicznej. Konieczne było przeorganizowanie całego systemu działań wraz z zaleceniami epidemiologiczno-sanitarnymi. W kolejnej części dokonano analizy informacji uzyskanych z wywiadów eksperckich odnoszących się do problemów prawnych dotyczących grupy dyspozycyjne w zapewnianiu bezpieczeństwa społecznego w trakcie pandemii Covid-19. Tym samym przedmiotem zainteresowania była percepcja przez przedstawicieli badanych formacji obowiązujących aktów prawnych i ich adekwatności do procesu zapewniania bezpieczeństwa społecznego. Ostatnia część rozdziału 5 poświęcona została opisowi relacji grup dyspozycyjnych ze społeczeństwem w trakcie wystąpienia wirusa, jak i zmian jakie nastąpiły w tym zakresie w porównaniu do stanu zwykłego funkcjonowania państwa.

Zawartość merytoryczną poszczególnych rozdziałów oceniam pozytywnie. Narracja w nich zawarta świadczy o wiedzy Doktorantki w obszarze zakreślonym tytułem rozprawy.

Pragnę zwrócić uwagę na jedną kwestię. Opisując materiał ilustracyjny, zamieszczony w rozprawie, Doktorantka używa określenia „rysunek”. Jest to nie zgodne z charakterem tych materiałów. Prawidłowym byłoby użycie słowa „rycina”, które kompensuje zarówno rysunki, zdjęcia, wykresy, itp.

W „Zakończeniu” Pani mgr Zuzanna Szpakowska dokonała podsumowania wyników przeprowadzonych badań. Wskazała na zakres podmiotowy grup dyspozycyjnych – *militarne – wojsko, Straż Graniczna, paramilitarne – Policja, Państwowa Straż Pożarna, cywilne – Ratownictwo Medyczne, ochotnicze – Ochotnicza Straż Pożarna*. Uzasadniła intencje, dla których przyjęła tego typu katalog: *Dokonano takiego wyodrębnienia, ponieważ w rozdziale 1 przyjęto, że człowiek jako jednostka czy też ludzie jako niezorganizowana zbiorowość nie są w stanie samodzielnie przeciwstawić się wszelkiego rodzaju zagrożeniom czy też niebezpieczeństwom, w tym podczas wystąpienia pandemii Covid-19. Tym samym szczególnie istotnym elementem zapewniania bezpieczeństwa społecznego jest utrzymywanie grup dyspozycyjnych, które nakierowane są na zachowanie*

egzystencjalnych podstaw życia, ograniczeniem ryzyk związanych z przetrwaniem i jakością życia oraz są silnie determinowane funkcjonalnością, niezawodnością i efektywnością w swoich działaniach.

Wnioski z badań zostały ujęte przez Doktorantkę w formie tabelarycznej (7 tabel), dotyczących następujących zagadnień:

1. Regulacje prawne dotyczące wybranych grup dyspozycyjnych w badanych okresach czasu;
2. Problemy prawne dotyczące działań wybranych grup dyspozycyjnych w badanych okresach czasu;
3. Największe utrudnienia w procesie zapewniania bezpieczeństwa społecznego wybranych grup dyspozycyjnych w badanych okresach czasu;
4. Zagrożenia bezpieczeństwa społecznego wybranych grup dyspozycyjnych w badanych okresach czasu;
5. Relacje ze społeczeństwem wybranych grup dyspozycyjnych w badanych okresach czasu;
6. Rekrutacja i szkolenia dotyczące wybranych grup dyspozycyjnych w badanych okresach czasu;
7. Różnice w funkcjonowaniu wybranych grup dyspozycyjnych w badanych okresach czasu;

Zabieg powyższy uważam za trafny. W sposób czytelny możemy zapoznać się z wnioskami z przeprowadzonych badań. Ich rezultaty pozwoliły Doktorantce na wyartykułowanie następującej konstatacji: (...) *można również przyjąć, że grupy dyspozycyjne pełnią ważną rolę w zapewnianiu bezpieczeństwa społecznego, ale w sytuacjach nadzwyczajnych (jak pandemia Covid-19) proces ten jest utrudniony (np. za sprawą nie zawsze adekwatnych przepisów prawa). Tym samym oznacza to, że badania w tym zakresie powinny być kontynuowane.*

Nie znajduje jednak uzasadnienia ponownego streszczania w „Zakończeniu” poszczególnych rozdziałów.

Wykaz wykorzystanych źródeł, ujętych w „Bibliografii” to:

- 64 publikacje zwarte;
- 15 słowników;
- 75 artykułów o tekstów w pracach zbiorowych;

- 41 źródeł prawa;
- 22 źródła internetowe;
- 9 określonych jako „inne”.

Dobór i wykorzystanie źródeł uważam za prawidłowy. Muszę jednak wskazać, że Doktorantka, w odniesieniu do źródeł prawa, wykorzystwała przepis już nie aktualny. Dotyczy to: Zarządzenia Komendanta Głównego Policji z dnia 31 grudnia 2004 r. w sprawie wprowadzenia w Policji procedur reagowania w sytuacjach kryzysowych, Dz. Urz. KGP z 2005 r., nr 3, poz. 8. Obecnie obowiązujące: Zarządzenie nr 15 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 kwietnia 2021 r., zmieniające zarządzenie w sprawie zadań realizowanych przez Policję w sytuacjach kryzysowych, Dz. Urz. 2021.31.

WNIOSEK KOŃCOWY

Recenzowana rozprawa doktorska Pani mgr Zuzanny Szpakowskiej nt.: „Grupy dyspozycyjne w zapewnianiu bezpieczeństwa społecznego”, stanowi oryginalne opracowanie twórcze, opracowanie naukowe. Stanowi pisarskie sprawozdanie z przeprowadzonych badań, które to pozwoliły Doktorantce na osiągnięcie celu badań, rozwiązanie problemu naukowego, zweryfikowaniu hipotez.

Przeprowadzona ocena rozprawy pozwala mi na sformułowanie wniosku końcowego: **dysertacja spełnia warunki określone w Ustawie: Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, z dnia 20 lipca 2018 roku (tekst jednolity Dz.U. z 2022 r., poz. 574 z późniejszymi zmianami). Wnoszę o dopuszczenie jej do publicznej obrony.**

